

# A KISÉRTÉKŰ KÖVETELÉSEK EURÓPAI ELJÁRÁSA ÉS ANNAK KRITIKÁJA

NÉMETH ILDIKÓ  
doktoranda (PPKE JÁK)

## 1. A kisértékű követelések európai eljárása alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai

A kisértékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007/EK rendelet teljes egészében 2009 januárja óta alkalmazandó. A rendelet maga a 28. cikkében előírja, hogy a Bizottságnak 2014. január 1-jéig egy részletes jelentést kell készítenie az Európai Parlament, a Tanács, valamint a Gazdasági és Szociális Bizottság részére a rendelet működésének felülvizsgálatáról, amelyhez adott esetben a Bizottságnak kiigazítási javaslatokat is csatolnia kell. 2013 végén el is készült a jelentés<sup>1</sup> és a módosító javaslat,<sup>2</sup> ezek adják témánk aktualitását.

A közéletet nem érte meglepetésként, hogy a rendelet gyakorlati sikeréről nem lehetett beszámolni. A magyar szerzők közül dr. Horváth E. Írisz 2010-ben már utalt arra, miszerint vitathatatlan jelentősége a rendeletnek, hogy az az első igazán európai uniós szintű polgári *peres* eljárás, ugyanakkor fogyatékosága, hogy létrehozása során a jogalkotó kevésbé mert elszakadni a tagállami eljárás-jogoktól.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Az Európai Bizottság jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a kisértékű követelések európai eljárásnak bevezetéséről szóló 681/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazásáról, Brüsszel 2013.11.19.; COM (2013) 795 végleges.

<sup>2</sup> Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kisértékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, Brüsszel, 2013.11.25.; COM (2013) 794 végleges.

<sup>3</sup> HORVÁTH E. Írisz: Kisértékű követelések európai eljárása – egy új alternatíva? *Európai Jog*, 2010/3. (május) 18–23.

Egy észak-európai kutatócsoport 2012-ben tanulmányt készített az Európai Unió polgári eljárásjogot érintő rendeleteinek balti államokbeli gyakorlati alkalmazásáról.<sup>4</sup> E kutatás során megvizsgálták a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló 805/2004/EK rendeletet, a kisértékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007/EK rendeletet, az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló 1896/2006/EK rendeletet azzal a céllal, hogy felszámolják azok gyakorlati alkalmazásának akadályait és iránymutatásokat adjanak a gyakorló jogászok számára a rendeletek lehető legjobb alkalmazásához. Az európai kisértékű követelések kapcsán a 865 oldalas tanulmány azt állapította meg, hogy *Lettországb*an a megkérdezett 18 bíróból csupán 2 fő,<sup>5</sup> *Litvánia* vonatkozásában 27-ből 1 bíró alkalmazta a rendeletet,<sup>6</sup> *Észtországb*an pedig egyetlen bírósági határozat született a rendelet tárgyában.<sup>7</sup>

2013. júniusban a luxemburgi Max Planck Intézet is összeállított egy kisebb felmérést a rendelet alkalmazását illetően,<sup>8</sup> Elkészítése során az intézet kutatói főként a nemzeti adatbázisokat tekintették át, illetve néhány kutató közvetlenül felkeresett nemzeti hatóságokat, bírókat is. E kutatás szintén arra az eredményre vezetett, hogy a gyakorlatban korlátozott azon ügyek száma, ahol igénybe vennék az európai kisértékű követelések európai eljárását.

*Olaszországb*an pl. a tanulmány készítői nem találtak olyan elérhető ügyet, ahol a rendeletet alkalmazták volna – igaz néhányszor hivatkoztak arra annak érdekében, hogy megerősítsék a költségviselésre vonatkozó 16. cikkbeli rendelkezései, és az olasz jog hasonló rendelkezései közötti párhuzamot. *Bulgáriában* sem találtak olyan nyilvánosságra hozott ítéletet, amelyben alkalmazták volna a rendeletet, ugyanakkor Szófiában 2012-ben 2 induló ügyről tudtak. *Görögországb*an sem találtak publikált jogesetet, úgy tűnt a kutatást végzők számára, hogy sok bíró nem ismeri ezt az európai eljárást. *Belgiumban* sem sikerült közzétett jogesetre bukkanni, de egyes források szerint hoztak néhány határozatot e tárgyban; sőt, a rendelkezésre álló adatok szerint 2009. január 1., azaz

<sup>4</sup> Inga KAČEVSKA – Baiba RUDEVSKA – Vytautas MIZARAS – Aurimas BRAZDEIKIS – Maarja TORGA: *Practical Application of European Union Regulations Relating to European Union Level Procedure in Civil Cases: the Experience in Baltic States* (No. TM 2012/04/EK). Riga, Vilnius, Talinn, 2012; [http://www.tradelaw.lv/upload/baltic\\_FINAL\\_en.pdf](http://www.tradelaw.lv/upload/baltic_FINAL_en.pdf) [letöltés ideje: 2014. április 10.]

<sup>5</sup> KAČEVSKA–RUDEVSKA–MIZARAS–BRAZDEIKIS–TORGAIM i. m. 333.

<sup>6</sup> KAČEVSKA–RUDEVSKA–MIZARAS–BRAZDEIKIS–TORGAIM i. m. 386.

<sup>7</sup> KAČEVSKA–RUDEVSKA–MIZARAS–BRAZDEIKIS–TORGAIM i. m. 676.

<sup>8</sup> Max Planck Institute for International, European and Regulatory Procedural Law. *Brief study on the impact of the Small Claims Regulation*, Luxembourg, 2013. június.

a rendelet hatályba lépése és 2010. április 30. között 60 db keresetlevél-nyomtatvány előterjesztésére került sor. *Franciaországban* már sikerült kimutatni 1 ügyet, amelyben alkalmazták a rendeletet. (Itt a jogvita onnan eredt, hogy egy Franciaországban lakó fogyasztó Németországból az interneten keresztül vásárolt elektromos kerékpárt, amely nem felelt meg a szerződésben megállapodott feltételeknek, továbbá a szállítás során meg is rongálódott.) *Spanyolország* adatbázisában 5 jogeset fordult elő, amelyből háromban alkalmazták a rendeletet, kettőben csak hivatkoztak rá. *Hollandiában* már kb. 20 jogesetet közöltek, a viszonylag nagy ügyszám oka az lehet, hogy ott a nemzeti kisértékű eljárások nagyon bonyolultak, így megérte a polgároknak utánajárni a jogérvényesítési alternatíváknak. A *német* adatbázisokban 2 jogesetet sikerült kimutatni. (Az egyiket az Amtsgericht Gießen hozta 2013. ápr. 23-án, amely eljárás során a rendelet problémamentes alkalmazására került sor, ugyanakkor az Amtsgericht Geldern 2011. febr. 9-i határozatában az elé terjesztett keresetet nyilvánvalóan alaptalannak ítélte meg és azt idézés kibocsátása nélkül elutasította.) Az *osztrák* adatbázisok 4 jogesetet mutattak ki.

A tanulmány készítői elismerték, sok esetben az adatbázisok nem tartalmaztak valamennyi releváns jogesetet, pl. Spanyolországban a nyilvántartásokban nem hozták következetesen nyilvánosságra az első fokú és a kereskedelmi bíróságok határozatait. Noha az is jelzéssel bír, hogy az ilyen országokban milyen kevés ügy jutott el a másodfokú bíróság elé.

A teljesség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a rendelet *magyarországi* alkalmazásáról nem állnak rendelkezésre adatok, ugyanis a jelenlegi bírósági nyilvántartásokban az ilyen típusú ügyek nem mutathatók ki.

A tanulmányokkal párhuzamosan a Bizottság is összeállított a honlapján a tagállamok esetjogáról egy kimutatást,<sup>9</sup> azonban itt is meglehetősen kevés ügyet sikerült összegyűjteni (27 EU-tagállam vonatkozásában összesen 70 ítéletet).

Mindezen eredményekkel összhangban a 2013. áprilisi Eurobarométer felmérése is megállapította,<sup>10</sup> hogy a 26 711 megkérdezett polgár 22%-a hallott a nemzeti kisértékű eljárásáról és 3%-a használta is azt; ugyanakkor az európai kisértékű követelések eljárásáról 12% hallott, amit csak 1% használt.

<sup>9</sup> [https://www.era-comm.eu/EU\\_Civil\\_Justice\\_Training\\_Modules/kiosk/courses/Small\\_Claims\\_Procedure/links/bib\\_case.html](https://www.era-comm.eu/EU_Civil_Justice_Training_Modules/kiosk/courses/Small_Claims_Procedure/links/bib_case.html) [letöltés ideje: 2014. április 10.]

<sup>10</sup> [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/ebs/ebs\\_395\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_en.pdf) [letöltés ideje: 2014. április 10.]

## 2. A rendelet érdemei

Érdemes a fentiek fényében megvizsgálni, hogy vajon, mi az oka ezeknek a szerény adatoknak. Hiszen a kisértékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007/EK rendelet tagadhatatlanul fontos lépés az európai polgári eljárásjog megteremtésében. Sok olyan érdemmel rendelkezik, amelyektől éppen azt várnánk, hogy a népszerűségét növelik.

A rendelet által biztosított egyszerűsített eljárás a határokon átnyúló, polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett, 2000 euró alatti követelések érvényesítésére alkalmazandó, a joghatósági szabályokat a Brüsszel-I. rendelet<sup>11</sup> vonatkozó cikkei határozzák meg – feltételezhetően a szabályozás egyszerűsítése, illetve az egyéb rendeletekkel való összhang megteremtése érdekében. Az eljárás során felmerülő legfontosabb beadványokra (keresetlevél, ellenkérelem) és a bíróság hiánypótlási felhívására egységes formanyomtatványokat dolgoztak ki, hogy ezáltal is biztosítsák a lényeges információk rendelkezésre bocsátását, valamint, hogy csökkentsék az iratoknak az eljáró bíróság nyelvére való fordítása költségeit és elkészítési idejét.

A rendelet az eljárás minél gyorsabb lefolytatását kívánja biztosítani. Ezt szolgálja, hogy az eljárás alapvetően írásbeli, és abban tárgyalást csak kivételesen, szükség esetén vagy valamely fél indokolt kérelmére tartanak. A különféle perbeli cselekményekre a rendelet rövid határidőket tűz (ált. 14 vagy 30 napot), így a bíróságnak is 30 napon belül érdemben foglalkoznia kell az üggyel és abban vagy ítéletet kell hoznia, vagy további információk beszerzéséről kell gondoskodnia, bizonyításfelvételt kell lefolytatnia, a feleket tárgyalására kell idéznie.

A kézbesítés fontos garanciája a felek eljárási jogainak megfelelő tiszteletben tartásához. Így az iratokat postai úton átvételi elismervénnyel, vagy az adós általi kézhezvétel bizonyítékával, az európai fizetési meghagyásos eljárás 13. és 14. cikkében meghatározott módokon kell teljesíteni. Látható, a rendelet itt is próbált a hivatalos iratok kézbesítésének gyakran hosszadalmas és költséges szabályaihoz képest egyszerűbb előírásokat bevezetni.

A rendelet megkönnyíti az igényérvényesítést és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést azzal is, hogy kifejezetten nevesíti, az európai kisértékű perekben nincsen kötelező jogi képviselő. Ráadásul az eljárás eredményeképpen született határozat más tagállamban végrehajthatóvá nyilvánítás (*exequatur*) nélkül előzetesen végrehajtható. A végrehajtás megtagadása (a kötelezett kérelmére)

<sup>11</sup> A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról.

akkor lehetséges, ha az eljárás eredményeképpen született ítélet összeegyeztethetetlen egy korábbi ítélettel.

A magabiztos kérelmezőknek a költségek miatt sem kell aggódniuk, hiszen a rendeletben létrehozott ‘vesztes, fizess’ elv alapján, végül az eljárás költségeit a pervesztes fél viseli, igaz, csupán a követelés értékéhez képest arányos mértékig.

Első látásra nem egyértelmű, hogy a rendelet erényének tekintsük-e azt, hogy több részletszabály tekintetében, így például az eljárás során született határozattal szembeni felülvizsgálatnál, vagy a végrehajtásnál a fórum eljárásjogára utal vissza, ami az eljáró bírónak egyszerűbb, ám más tagállambéli felek számára kevésbé előnyös lehet.

### 3. A gyakorlati siker elmaradásának lehetséges okai

Amint láttuk, a rendelet sok olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek arra lennének hivatottak, hogy egy hatékony, sikeres jogi eszköz álljon rendelkezésre, és ezáltal gyors jogérvényesítésre legyen mód. Arra számíthatnánk, hogy a polgárok gyakran igénybe veszik ezt az eljárást. Ezzel szemben az említett kutatások mégis azt tükrözik, hogy ez a siker elmaradt, a rendelet gyakorlati alkalmazása alig mutatható ki. Vajon mi lehet ennek az oka?

Először is, ne feledjük, hogy a rendelet csupán 2009. január 1-je óta van hatályban, ahhoz pedig, hogy a Bizottság öt éven belül el tudja készíteni a jelentését, el kellett kezdenie az adatgyűjtést a határidő lejártát legalább egy évvel megelőzően. Ráadásul jelen jogi eszköznek nincsenek uniós jogi előzményei. Ebből következően a hatálybalépés után is minden valószínűség szerint el kellett telnie bizonyos átmeneti időnek, hogy az alkalmazás megkezdődjön. Tehát a csekély statisztikai és egyéb adatok értékelése kapcsán szem előtt kell tartanunk azt, hogy a 2009. január 1. és 2014. január 1. közötti időszakban a kimutatásra került eredmények öt évnél rövidebb időszak alatt keletkeztek. Így már könnyen elképzelhető, hogy ez az öt év nem volt elég a tapasztalatok kikristályosodásához, az esetjog kialakulásához, az ügyek statisztikai kimutathatóságához.

A rendelet alkalmazási sikerének értékelésekor azt is szem előtt kell tartanunk, hogy az Európai Unión belül a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett határozatok szabad mozgása tekintetében több jogi eszköz is hatályban van. Ezek egymással párhuzamosan több igényérvényesítési lehetőséget is kínálnak a polgárok számára. Kérdés, hogy a sok alternatíva megkönnyít-e, vagy inkább megnehezíti a polgárok életét. Határokon átnyúló követelés esetén igénybe lehet venni a balti kutatásnál már említett, nem vitatott követelésekre vonat-

kozó európai végrehajtható okiratot, az európai fizetési meghagyásos eljárást, valamint a Brüsszel-I. rendeletet is.<sup>12</sup> Egy laikus számára komoly nehézségeket okozhat az, hogy átlássa, az ő ügyében mindezek közül melyik eszköz lenne a leghatékonyabb és a legolcsóbb. Jogászi szempontból pedig kritikaként említhetjük azt, hogy mindezen rendeletek viszonylatában hiányzik a koherencia; bár azok között vannak átfedések, érződik az alkalmi szabályozás és hiányzik az, hogy ezen jogi eszközöket egy jól átgondolt rendszerbe lehessen elhelyezni.<sup>13</sup>

Ráadásul a rendelet által biztosított kisértékű követelések európai eljárása tekintetében nemcsak az uniós szintű, hanem a nemzeti eljárások is alternatívaként merülhetnek fel. Például az Egyesült Királyságban a kisértékű, 10 000 angol font alatti eljárások kifejezetten sikeresnek mondhatóak. Angliában és Walesben az ügyek átlagosan 6 hónap alatt megoldódnak, az esetek 96-97%-ában nincs szükség tárgyalás tartására, az ellentmondás esetén tartott tárgyalás pedig csak egy órát vesz igénybe, továbbá a kereset benyújtása és a tárgyalás tényleges megtartása között átlagosan 30 hét telik el.<sup>14</sup> Azt feltételezhetjük, hogy egy megfelelően működő nemzeti rendszer esetén a kérelmezőnek kockázatos lenne számára idegen viszonyok között, európai szinten pereskedni, ez pedig visszatartja őt a rendelet igénybevételéről.

A rendelet alkalmazását illetően mind az Eurobarométer, mind a már említett kutatócsoportok által készített tanulmányok jelezték, hogy kevesen ismerik a kisértékű követelések európai eljárását. Ez nem csak a laikusok, de a jogászok tekintetében is elmondható volt. A Bizottság komoly erőfeszítéseket tett aziránt, hogy a rendelet létezéséről, annak alkalmazásáról tájékoztassa a nagy nyilvánosságot. Mindenekelőtt a rendelethez kidolgozott egy gyakorlati útmutatót.<sup>15</sup> Továbbá az Európai Igazságügyi Portálon elérhetővé tette a rendelet formanyomtatványait az Unió valamennyi hivatalos nyelvén, ugyanitt a nemzeti eljárásokról is információt tett közzé, valamint dinamikus formanyomtatványokat

<sup>12</sup> Arról nem is beszélve, hogy a Brüsszel-I. rendelet 2015. jan. 10-től hatályba lépő átdolgozása, az 1215/2012/EU rendelet az EU-n belül szintén eltörli az *exequatur*, azaz a külföldi határozatok végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló eljárást, így a polgári és kereskedelmi ügyekben született határozatok közvetlen végrehajthatósága már egyre több jogi eszközben érvényesül.

<sup>13</sup> Xandra E. KRAMER: Small Claim, Simple Recovery? The European Small Claims Procedure and Its Implementation in the Member States. *ERA Forum: Journal of European Law*, 2011/12. 119–134.

<sup>14</sup> Adatok forrása: az Egyesült Királyság Igazságügyi Minisztériumának negyedéves statisztikai folyóirata: Court Statistics Quarterly October to December 2013, *Ministry of Justice Statistics Bullentin*, 2013. márc. 27., valamint <http://open.justice.gov.uk/courts/civil-cases/> [letöltés ideje: 2014. április 10.]

<sup>15</sup> [https://e-justice.europa.eu/content\\_ejn\\_s\\_publications-287-hu.do](https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-hu.do) [letöltés ideje: 2014. április 10.]

hozott létre, amelyek segítségével a polgár kiválaszthatja, hogy számára az egyes rendeletek közül melyik alkalmazása lenne a legcélravezetőbb.<sup>16</sup> Más szervezetek a rendeletet illetően képzéseket indítottak, így pl. az Európai Jogi Akadémia, az ERA workshopokat rendezett e tárgyban. Mindezen erőfeszítések és befektetések egyelőre mégsem bizonyultak megfelelőnek.

A kellő ismeret hiánya mellett a rendelet népszerűségét az is csökkentheti, hogy a fórum jogára való többszöri utalás révén szövevényes a kisértékű követelések európai eljárásának jogforrási rendszere. Egy konkrét ügy kapcsán ugyanis tisztában kell lenni magával a rendelettel, de az adott tagállam polgári eljárásjogi és végrehajtási szabályaival is. Mindezek átlátása a felek, de az eljáró bíró energiáit is jelentősen igénybe veheti. Arról nem is szólva, hogy valamennyi jogalkalmazó ahhoz van szokva, hogy a polgári eljárásjogi szabályokat még nemzetközi vonatkozású ügyekben is egy helyen találja meg, a polgári perrendtartási törvényben; a nemzetközi magánjog kollíziós szabályai eljárási kérdésekkel kevésbé foglalkoznak.

A fórum jogára való hivatkozás kapcsán ki kell emelni, hogy bizonyos kérdésekben meglehetősen eltérő a tagállamok szabályozása. Ez legmarkánsabban a bírósági illetékeknél mutatkozik meg. Nem egy esetben ugyanis aránytalanul magas ez az illeték. Hollandiában egy 500 euró pertárgyértékű ügy illetéke 250 euró is lehet,<sup>17</sup> Lettországból egy 90 eurós nyári cipő kapcsán indított kisértékű pernél a felperesnek 71 eurót (a követelt cipő árának közel 80%-át) kell befizetnie.<sup>18</sup>

Bár a rendelet azt célozza, hogy a magánszemélyek számára megkönnyítse az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, sajnos ennek nem tud maradéktalanul eleget tenni. Már a perindítás is komoly kihívások elé állítja a magánszemélyeket. A rendelet ugyanis az illetékességi szabályok kapcsán a Brüsszel-I. rendeletre hivatkozik. Vagyis ahhoz, hogy valaki tudja, az adott ügyben melyik tagállamban kell pert indítania, egy másik jogforráshoz kell nyúlnia, amely viszont meglehetősen összetett rendelkezéseket tartalmaz, ezek értelmezése egy laikus számára bizonyos esetben bonyolultnak tűnhet. Ezt követően pedig az adott tagállam belső hatásköri és illetékességi szabályaira vonatkozó információhoz is hozzá kell férni, hogy tisztázni lehessen, konkrétan mely bíróságnál kell a keresetlevelet előterjeszteni. (Tagadhatatlan, hogy a Bizottság igyekszik ez utóbbi

<sup>16</sup> [https://e-justice.europa.eu/content\\_dynamic\\_forms-155-hu.do](https://e-justice.europa.eu/content_dynamic_forms-155-hu.do) [letöltés ideje: 2014. április 10.]

<sup>17</sup> KRAMER i. m. 131.

<sup>18</sup> Jelgava bíróság C15285811 számú, 2012.01.27-i határozata (nem lett közzétéve); KAČEVSKA – RUDEVSKA – MIZARAS – BRAZDEIKIS – TORGAİM i. m. 146.



információt az interneten keresztül nyilvánossá tenni, mégsem magától értendő azok fellelhetősége.)

Korábban említettük, a rendelet a keresetindításra nyomtatványt hoz létre – a legjobb szándékkal teszi ezt, hogy biztosítsa, valamennyi releváns adat rendelkezésre álljon, és egyúttal megkönnyítse a kérelem idegen nyelvre történő fordítását. Sajnos azonban ez nem feltétlenül jelent segítséget a polgárok számára. A kérelmezőnek egy hétoldalas nyomtatványt kell kitöltenie, amely kimerítően tájékoztató elemeivel a hétköznapi ember számára meglehetősen összetettnek tűnhet. Ha pedig az ügy természetéből adódóan más tagállamban kell pert indítani, akkor a felperes, károsult idegen terepen kénytelen, idegen nyelvi környezetben eljárni.

A rendelet ugyancsak a legjobb szándékkal előírja az ügyvédkényszer tilalmát. Mégis, mivel nem sikerült igazán leegyszerűsíteni az eljárást, a nemzeti és az uniós szintű szabályozásban való eligazodás miatt nem egyszer hasznos a jogász segítség. Bár maga a rendelet is előírja, hogy a tagállamok a feleknek gyakorlati segítséget nyújtsanak a nyomtatványok kitöltéséhez, ez az egyes tagállamokban mégsem nyilvánvaló, nehéz megtalálni azt a konkrét szervet, amelyhez ilyen esetben fordulni lehet. Ráadásul az európai fogyasztói központok európai hálózata, az ECC-Net 2012. szeptemberi felmérése<sup>19</sup> szerint a bíróságok közel fele még sohasem halott a kisértékű perek európai eljárásáról, másik felük pedig nem volt teljes mértékben tájékozott annak részleteit illetően, így a bíróságok nagy része legnagyobb jóindulata ellenére sem tud gyakorlati segítséget nyújtani a polgároknak. Arról nem is szólva, hogy az eljárás során felmerülő egyéb, a nyomtatványok kitöltésétől független kérdés esetén (pl. kézbesítési, felülvizsgálatot illető vagy végrehajtási kérésekben) ilyen segítség már nem is vehető igénybe.

A jogi képviselet kapcsán arról is szólnunk kell, hogy kisértékű követelések esetén nem egyszer fogyasztók indítanak pert cégek ellen. Ez utóbbiaknak viszont rendszerint van jogi képviselőjük, tehát ilyenkor a magánszemély eleve gyengébb helyzetben van. Arról nem is beszélve, hogy pervesztesség esetén az ellenérdekű fél indokolt költségeit meg kell téríteni, és alappal feltételezhető, hogy ebbe a jogi képviselet költségei beleszámítanak.

Nem tartjuk kizártnak, hogy mindez egyeseket elriaszt az igényérvényesítéstől és inkább hagyják a kisebb összegű kárukat veszni, mintsem hogy belevágjanak a számukra bizonytalan, átláthatatlan és kockázatos pereskedésbe.

<sup>19</sup> ECC-Net, *European Small Claims Procedure Report*, 2012. szeptember, 28.: [http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small\\_claims\\_210992012\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf) [letöltés ideje: 2014. április 10.]



## 4. A rendelet jövője

A rendelet aktuális felülvizsgálata óhatatlanul arra késztet, hogy levonjuk a következtetéseket abból, miszerint a rendelet sikeréről nem tudunk beszélni. Vajon mi lehet ennek az oka?

Korábban utaltunk már rá, elképzelhető, öt év túl rövid időszak ahhoz, hogy reálisan értékelni lehessen a rendeletet. Ez viszont annak a jelzése, hogy túlságosan gyors az EU jogalkotása. Folyamatosan fogadják el az újabb és újabb jogi eszközöket, ám nehéz azokat követni, róluk folyton naprakész információval rendelkezni. A jogalkalmazóknak nincs idejük felzárkózni az Unió által diktált jogalkotási dömpinghez. Rendszerint hosszabb idő szükséges, míg a megfelelő tájékoztatás eljut az érintettekhez, az átkerül a jogi kultúrába, illetve a köztudatba.

Azt se feledjük, miszerint néha a legjobb szándék és a sok befektetett energia sem garancia arra, hogy az adott jogi eszköz a gyakorlatban sikeres lesz. Példának okáért a Hágai Magánjogi Értekezlet keretében több mint száz éve dolgoznak ki nemzetközi egyezményeket. A munkát igen magas szakmai színvonalon végzik, rendkívül felkészült szakértők vesznek abban részt, mégis az értekezlet keretében elfogadott közel 40 egyezménynek csupán töredéke vált sikeressé. Néha előre kiszámíthatatlan okok vezettek egy-egy alaposan kimunkált egyezmény kudarcához.

A rendelet keretében létrejött uniós szintű polgári eljárás valóban izgalmas lépés az egységes eljárási szabályok létrejöttében. Kérdés azonban az, hogy ha a gyakorlat nem igazolja vissza ezen eljárás hasznosságát, akkor mi a teendő. Várni kell további információkra? A megfelelő tanulságok levonása után el kell engedni a rendeletet és hagyni a homályba veszni? Vagy esetleg meg kell próbálni életet lehelni belé?

A Bizottság számára a válasz magából a rendelet 28. cikkéből következően adott volt, így – amint arról már szó esett – tavaly módosítási javaslatokat terjesztett elő.<sup>20</sup> A javaslatok az alábbiakat érintik:

Fel kívánják emelni a rendelet hatálya alá tartozó kisértékű követelések küszöbértékét 2000 euróról 10 000 euróra. Ez főképpen a kis- és középvállalkozásoknak kedvezne, és az értékhatár megemelése révén a Bizottság reményei

<sup>20</sup> Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kisértékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, Brüsszel, 2013.11.25.; COM (2013) 794 végleges.

szerint megnőne a rendelet népszerűsége, gyakrabban élnének az általa nyújtott egyszerűsített eljárás lehetőségével.

Bővíteni kívánják a határokon átnyúló ügyek fogalmát, hogy a rendelet ne csupán akkor legyen alkalmazandó, amikor az egyik fél az eljáró bíróságtól eltérő tagállamban rendelkezik állandó lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel, hanem immáron a rendelet akkor is alkalmazandó lehessen, amikor azonos tagállamban élő felek között merül fel olyan jogvita, amely határokon átvívelő elemet tartalmaz (pl. mert egy ítélet végrehajtását más tagállamban kell foganatosítani).

Az elektronikus eszközök használatát még általánosabbá kívánják tenni az eljárás idejének és költségeinek csökkentése érdekében. A kézbesítés területén jelenleg az iratok kézbesítése elsődlegesen postai úton történik. A Bizottság azt javasolja, hogy élhessenek a tagállamok az elektronikus kézbesítéssel, amennyiben annak (jogi és technikai) feltételei adottak. Ugyancsak a kommunikáció megkönnyítését szeretnék előmozdítani akkor, amikor a bíróság által esetlegesen tartandó tárgyaláson és a bizonyításfelvételhez bevezetnék a video- és telefonkonferencia, vagy egyéb távközlési eszközök alkalmazásának kötelezettségét.

Korábban szó esett az eljárási illetékek nem egyszer aránytalan mértékéről. A Bizottság ezt a problémát azzal kívánja orvosolni, hogy a rendeletben maximumná azokat a követelés értékének 10%-ában, illetve az alaptalan pereskedések elkerülésére egy minimum 34 eurós összeget is rögzítene. Mindemellett az illetékek lerovását megkönnyítendő előírná, hogy azokat távfizetéssel, online módon is rendezni lehessen, ne kelljen külön emiatt egy másik tagállamba utazni, vagy e célból jogi képviselőt fogadni.

A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a végrehajtási költségeket csökkenteni lehetne azáltal, hogy immáron ne kelljen a rendelet 'D' formanyomtatványán kiállított végrehajthatósági tanúsítványt teljes egészében hiteles fordítóval lefordíttatni a végrehajtás helye szerinti tagállam nyelvére, hanem ezt a kötelezettséget csupán a nyomtatvány azon részére korlátoznák, amely az ítélet rendelkező részét tartalmazza.

Úgy vélte a Bizottság, hogy javítaná a transzparenciát és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, ha nyilvánosan hozzáférhetővé tennék a Bizottsággal közlendő, a rendelet gyakorlati alkalmazását érintő információkat. A korábbiakhoz képest bővítenék a közlendő adatok körét és azokat elődlegesen már nem a Hivatalos Lapban, hanem 'bármely megfelelő eszköz útján', pl. az interneten tennék hozzáférhetővé.

A rendelethez kapcsolódóan módosítanák az európai fizetési meghagyásos eljárást is. Ennek értelmében az európai fizetési meghagyással szembeni ellent-

mondás esetén nemcsak az a lehetőség állna rendelkezésre, hogy a per a továbbiakban polgári peres eljárásként folytatódik, hanem a kisértékű követelések európai eljárása is rendelkezésre állhatna.

Jelen keretek sajnos szűkek ahhoz, hogy a Bizottság javaslatának mindezen elemeivel részletesebben foglalkozzunk. Így csupán annyit jegyzünk meg, hogy azokat illetően meglehetősen szkeptikusak vagyunk. A rendeletet illető nehézségek fenti vázolása fényében számunkra úgy tűnik, a módosítási javaslatok nem a valódi problémákkal foglalkoznak. Ezért a magunk részéről kíváncsian várjuk, vajon a Tanács és az Európai Parlament által majdan elfogadott módosítások alkalmasak lesznek-e arra, hogy a rendelet létjogosultságát igazolják és annak alkalmazását általánossá tegyék. Jelenleg úgy látjuk, a befektetett energia és a legjobb szándék ellenére a kisértékű követelések európai eljárását létrehozó rendelet még nem váltotta be a megalkotásakor hozzá fűzött reményeket.

Megjegyezzük, a magunk részéről nem csupán a rendeletet okoljuk annak elégtelenségért. Hiányosságnak tartjuk, hogy az európai polgári eljárásjog terén a jogalkotás nem átgondolt rendszerben, megfelelően kidolgozott alapelvek mentén történik. Jelenleg ugyanis egy-egy területet vonnak majdhogynem *ad hoc* módon szabályozás alá, és az így létrejött eszközök egymással párhuzamosan léteznek anélkül, hogy köztük a megfelelő összhang fennállna. Amíg szisztematikus megközelítést nem sikerül megvalósítani, amíg az európai polgári eljárásjog csupán szektorális kérdésekkel foglalkozik, addig álláspontunk szerint a jelzett problémák is fennmaradnak.